

Co-funded by
the European Union

Представництво Європейського Союзу в Україні
Сумський Державний Університет (Україна)
Технічний університет Мюнхена (Німеччина)
ГО «Центр освіти впродовж життя» (Україна)
ГО «Інститут стратегій інноваційного розвитку і
трансферу знань» (Україна)
Кафедра міжнародних економічних відносин
Модуль Жана Моне «Впровадження механізмів Європейського Союзу
для протидії сучасним викликам і загрозам»
(101085700 – ІМЕУ – ERASMUS-JMO-2022-HEI-TCH-RSCH)
(2022-2025)

МЕХАНІЗМИ ПРОТИДІЇ СУЧАСНИМ ВИКЛИКАМ І ЗАГРОЗАМ: ДОСВІД ЄС ДЛЯ УКРАЇНИ

Матеріали
Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, Україна, 30-31 березня 2023 року)

Фінансується Європейським Союзом. Проте висловлені погляди та думки належать лише автору (авторам) і не обов'язково відображають погляди Європейського Союзу чи Європейського виконавчого агентства з освіти та культури. Ні Європейський Союз, ні орган, що надає гранти, не можуть нести за них відповідальності.

Суми
Сумський державний університет
2023

Co-funded by
the European Union

Delegation of the European Union to Ukraine
Sumy State University (Ukraine)
Technician University of Munich, Campus Straubing
for Biotechnology and Sustainability (Germany)
Public Union “Ukrainian Adult Education
Association” (Ukraine)
Public Union “Institute of strategies for innovative
development and knowledge transfer” (Ukraine)
Department of International Economic Relations
Jean Monet's module "«Implementation of European Union mechanisms for
combating modern challenges and threats"
(101085700 – IMEU – ERASMUS-JMO-2022-HEI-TCH-RSCH)
(2022-2025)

MECHANISMS FOR COMBATING MODERN CHALLENGES AND THREATS: LESSONS FROM THE EU FOR UKRAINE

Materials

International scientific and practical conference
(Sumy, Ukraine, March 30-31, 2023)

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or European Education and Culture Executive Agency. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

Sumy
Sumy State University
2023

Рецензенти:

Костянтин Дядюра – д-р техн. наук, професор, Одеський національний політехнічний університет (Україна);

Леонід Таранюк – д-р екон. наук, професор, Сумський державний університет (Україна)

*Рекомендовано до видання
вченою радою Сумського державного університету
(протокол № від червня 2023 року)*

М 58 **Mechanisms for combating modern challenges and threats: lessons from the EU for Ukraine** (Механізми протидії сучасним викликам і загрозам: досвід ЄС для України): матеріали Міжнародної науково-практичної конференції в рамках виконання проекту Модуль “Жан Моне” програми ЄС Еразмус+ на тему «Впровадження механізмів ЄС для протидії сучасним викликам і загрозам» (101085700 – IMEU – ERASMUS-JMO-2022-HEI-TCH-RSCH) (2022-2025), м. Суми, 30-31 березня 2023 р. / за заг. ред. В. Школи, М. Домашенко. – Суми: СумДУ, 2023. – 108 с.

The collection consists of the materials from International Scientific Conference «Mechanisms for combating modern challenges and threats: lessons from the EU for Ukraine», held within the project of the programme EU Erasmus+ «Implementation of European Union mechanisms for combating modern challenges and threats» (101085700 – IMEU – ERASMUS-JMO-2022-HEI-TCH-RSCH) in SSU. The materials represented are the results of the researches being carried out in 15 countries (China, Estonia, Germany, Israel, Italy, Kanada, Lithuania, Poland, Slovakia, Sweden, Switzerland, Turkey, Ukraine, United Kingdom, USA) dedicated to following issues: EU policy on reducing global risks; Ukraine in the European security area; EU mechanisms for combating economic, environmental, geopolitical, social and technological risks; EU tools to ensure resilience, sustainability and security; EU’s digital transformation of the economy and society; EU mechanisms for facilitating the process of rebuilding, recovery and reconstruction of Ukraine. The materials retain the style, spelling, and punctuation of the author’s texts. Authors are responsible for the content of scientific reports.

For scientists, lecturers of higher education institutions, students, graduates and everybody, interested in the scientific and practical problems of modern economics.

До збірника ввійшли матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Механізми протидії сучасним викликам і загрозам: досвід ЄС для України», яка проводилась в рамках виконання проекту Модуль “Жан Моне” програми ЄС Еразмус+ 2022 року на тему: «Впровадження механізмів Європейського Союзу для протидії сучасним викликам і загрозам» (101085700 – IMEU – ERASMUS-JMO-2022-HEI-TCH-RSCH) у СумДУ, в яких наведені результати наукових досліджень, що виконуються у 15 країнах (Велика Британія, Естонія, Ізраїль, Італія, Канада, Китай, Литва, Німеччина, Польща, Словачія, США, Туреччина, Україна, Швейцарія, Швеція), прив’язані таким питанням: політика ЄС щодо зменшення глобальних ризиків; Україна у Європейському безпековому просторі; механізми ЄС для боротьби з економічними, екологічними, геополітичними, соціальними і технологічними ризиками; інструменти ЄС для забезпечення стійкості, сталості та безпеки; цифрова трансформація економіки та суспільства ЄС; механізми ЄС для сприяння процесу відбудови, відновлення та реконструкції України. У матеріалах збережено стиль, орфографію, пунктуацію авторських текстів. Відповідальність за зміст наукових доповідей несуть автори.

Для науковців, викладачів закладів вищої освіти, студентів, аспірантів та всіх, хто цікавиться науково-практичними проблемами сучасної економіки.

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1

Політика ЄС щодо зменшення глобальних ризиків

SECTION 1

EU policy on reducing global risks

Shkola V., Prokopenko O., Markova O.

OUTPACING INNOVATIVE DEVELOPMENT OF UKRAINE FOR
OVERCOMING GLOBAL FOOD CRISIS AND SUSTAINABLE
AGRICULTURE..... 11

Школа В.Ю., Домашенко В.С.

ОЦІНКА СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ
СТІЙКОСТІ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА: ДОСВІД ЄС ДЛЯ
УКРАЇНИ 14

Поліщук Д. В., Щербаченко В. О.

ЗАХИСТ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ІННОВАЦІЙНИХ
ПІДПРИЄМСТВ: МІЖНАРОДНИЙ АСПЕКТ..... 18

Domashenko V., Khussainova A., Morozova D.

EU FINANCIAL AND HUMANITARIAN SUPPORT TO UKRAINE
IN THE CONTEXT OF THE CHALLENGES OF WAR..... 20

Коробко С.О., Щербаченко В. О.

УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙ:
ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД..... 22

РОЗДІЛ 2

Україна у Європейському безпековому просторі у

SECTION 2

Ukraine in the European security area

Yurchenko A., Yarova I.E.

TRADE MANAGEMENT ON INTERNATIONAL MARKET
PLACES..... 25

<i>Зубко К.Ю., Самусь Г.І., Міщенко С.М.</i> СУЧАСНІ ТРЕНДИ ПРОЦЕСУ РОЗВИТКУ ПЕРСОНАЛУ ОРГАНІЗАЦІЇ.....	27
<i>Коваль Є.Ю.</i> ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА ТУРИСТСЬКО-СПОРТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	29
<i>Lukash O., Nikulina M.</i> DECARBONIZATION OF THE UKRAINE ECONOMY: SITUATION AND ISSUES.....	32
<i>Domashenko M.D., Hontar K., Koritova T.P.</i> UKRAINE'S INVESTMENT ATTRACTIVENESS INDEX: RECENT TRENDS	36
<i>Домашенко М.Д., Шевченко В.О.</i> ДИПЛОМАТИЧНІ ВІДНОСИНИ ВЕЛИКА БРИТАНІЯ – УКРАЇНА ПІД ЧАС УКРАЇНСЬКО-РОСІЙСЬКОЇ ВІЙНИ.....	38

РОЗДІЛ 3

Механізми ЄС для боротьби з економічними, екологічними, геополітичними, соціальними і технологічними ризиками

SECTION 3

EU mechanisms for combating economic, environmental, geopolitical, social and technological risks

<i>Omelyanenko V.A., Teo Tirta</i> INSTITUTIONAL STRATEGY FRAMEWORK FOR NATIONAL INNOVATION PRIORITIES DEVELOPMENT.....	40
<i>Трушкіна Н.В.</i> ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХИСТУ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ: ДОСВІД ЄС.....	42
<i>Domashenko M.D., Chayen S., Peresadko G.O., Koritova K.P.</i> REPOWEREU: AFFORDABLE, SAFE AND SUSTAINABLE ENERGY FOR EUROPE.....	45

Осінова М.А., Щербаченко В.О. МЕХАНІЗМИ ЄС ДЛЯ БОРОТЬБИ З ЕКОНОМІЧНИМИ, ЕКОЛОГІЧНИМИ, ГЕОПОЛІТИЧНИМИ, СОЦІАЛЬНИМИ І ТЕХНОЛОГІЧНИМИ РИЗИКАМИ.....	47
--	----

Домашенко М.Д., Драбинога С.С., Басанець В.Д. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ.....	50
---	----

РОЗДІЛ 4
Інструменти ЄС для забезпечення стійкості,
сталості та безпеки

SECTION 4
EU tools to ensure resilience, sustainability
and security

Курбатова Т.О. СИНХРОНІЗАЦІЯ ЕНЕРГОСИСТЕМИ УКРАЇНИ З ENTSO-E: ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ПОДОЛАННЯ ВИКЛИКІВ І ЗАГРОЗ В ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИЧНОМУ СЕКТОРІ ПІД ЧАС ТА ПІСЛЯ ВІЙНИ.....	52
--	----

Біловол А.В., Тарасенко С.В. АНАЛІЗ ДОСЯГНЕННЯ КРАЇНАМИ ЦІЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ НА ПРИКЛАДІ КИТАЮ, НІМЕЧЧИНИ, США ТА УКРАЇНИ.....	54
---	----

Котенко О.О., Котенко Ю.Л., Жила К.С. ДОНАТИНГ ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ ПРОТИДІЇ МІЖНАРОДНИМ ЗАГРОЗАМ ТА ВИРІШЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ СУСПІЛЬСТВА.....	56
---	----

Петровчук Д, Щербаченко В.О. КОНЦЕПЦІЯ ГЛОБАЛЬНОГО ВИРОБНИЦТВА ДЛЯ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ.....	58
--	----

РОЗДІЛ 5
Цифрова трансформація економіки та суспільства:
досвід ЄС

SECTION 5
Digital transformation of the economy and society:
EU experience

<i>Lichan Wang, Tzu-Lin Kuo, Jingxuan Zhao, Viktoriia Shkola</i> CYBER SECURITY THREATS	65
<i>Tarasenko S., Duranowski W.</i> SWOT-ANALYSIS OF POLAND'S AND UKRAINE'S ARTIFICIAL INTELLIGENCE TECHNOLOGIES IMPLEMENTATION.....	67
<i>Taraniuk L., Taraniuk K. Korsakienė R., Qiu H.</i> MANAGEMENT ASPECTS OF DIGITAL TRANSFORMATION OF PROCESSES IN EDUCATIONAL INSTITUTIONS.....	69
<i>Dyadyura K., Shkola V.</i> NANOTECHNOLOGY MANAGEMENT WITHIN CONCEPT OF SUSTAINABLE INNOVATIVE OUTPACING	72
<i>Домашенко М. Д., Теслик А. В.</i> ЗАСТОСУВАННЯ ПРАКТИК ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІКИ ТА СУСПІЛЬСТВА В ДОСВІДІ УКРАЇНИ НА ПРИКЛАДІ ШВЕЦІЇ	74
<i>Циганенко О.В.</i> ЦИФРОВІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК СУСПІЛЬСТВА	77
<i>Попова К.С., Щербаченко В.</i> О. ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІКИ	80
<i>Домашенко М.Д., Виговський Д., Рахімова О.В.</i> РОЗВИТОК ЕЛЕКТРОННОГО КОМЕРЦІЙНОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ В ПЕРІОД СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ ТА ЗАГРОЗ.....	83

РОЗДІЛ 6
**Механізми ЄС для сприяння процесу відбудови,
відновлення та реконструкції України: виклики та
загрози**

SECTION 6
**EU mechanisms for facilitating the process of
rebuilding, recovery and reconstruction of Ukraine:
challenges and threats**

<i>Andreas Pondorfer, Viktoriia Shkola, Georg Hoch</i> GREEN RECOVERY OF UKRAINE: SOCIAL CAPITAL IN POST- WAR RESILIENCE.....	87
<i>Ілляшенко Н.С., Король С.В.</i> ДИСТРИБУЦІЯ ЗА СХЕМОЮ PUSH ЯК НЕОБХІДНА УМОВА ВІДНОВЛЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ.....	90
<i>Marekha I.S.</i> SUSTAINABLE TOURISM AS A BALANCE BETWEEN OVER- AND UNDERTOURISM.....	92
<i>Омельяненко О.М.</i> ІНФРАСТРУКТУРНИЙ КОМПОНЕНТ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ.....	94
<i>Троян М.Ю., Расенко Ю.В., Семінська А.</i> ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОСТІ РОЗВИТКУ ОБ'ЄКТІВ ТУРИСТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ СУМЩИНИ НА ЗАСАДАХ ТУРИСТИЧОЇ ПОЛІТИКИ ЄС.....	96
<i>Коваль Є. Ю.</i> СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ СТАЛОГО ТУРИЗМУ.....	100
<i>Троян М.Ю., Нуссйр Я.М.</i> СТАЛІЙ РОЗВИОК ЗАКЛАДІВ РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ В СУМСЬКІЙ ОБЛАСТІ НА ЗАСАДАХ ТУРИСТИЧНОЇ ПОЛІТИКИ ЄС.....	103

сонячної генерації. Одним із заходів, що застосовувався для стабілізації енергосистеми, було обмеження роботи сонячних електростанцій в пік генерації. Синхронізації енергосистем, поряд з розбудовою енергоакумуляюючих потужностей, впровадженням програмного комплексу точного прогнозування сонячної генерації, матиме суттєвий внесок в ефективний розвиток сонячної енергетики у післявоєнний період.

Публікація містить результати досліджень, проведених в рамках наукового проєкту «Розробка програмного комплексу точного прогнозування генерації електроенергії сонячними електростанціями для мінімізації зелено-вугільного парадоксу» та стипендіальної програми Британської Академії «Exploring pathways to Ukraine's zero-carbon, equitable and secure energy future».

Список використаних джерел

1. Українська енергетика (2022) ENTSO-E збільшило для України спроможність експорту е/є вночі на 50 МВт. <http://surl.li/ggvej>.
2. Epravda (2022). І транзит російського газу не потрібен. Україна зароблятиме мільярди доларів на експорті електроенергії. Як це буде? <http://surl.li/ggyer>.
3. UA-energy (2022). Україна експортувала у жовтні е/є на 113,399 млн доларів <http://surl.li/fqbt0>.

АНАЛІЗ ДОСЯГНЕННЯ КРАЇНАМИ ЦІЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ НА ПРИКЛАДІ КИТАЮ, НІМЕЧЧИНИ, США ТА УКРАЇНИ

Аспірант Біловол А.В

Ст. викладач Тарасенко С.В

Сумський державний університет, Україна

UNIDO використовує 8 показників для оцінки досягнення країною ЦСР 9 – промисловість, інновації, інфраструктура. Показники табл.1 демонструють значення даних показників у розрізі України та країн-лідерів індустріального розвитку: Німеччини, Китаю та США.

На 2020 р. частка доданої вартості, що створена переробною промисловістю, у ВВП країни становила: США – 10,7 %, Україна – 11,5 %, Німеччина – 17,4 %, Китай – 27,8 %. Додана вартість, створена переробною промисловістю, на 1 людину у 2020 р. в Україні становила 258 дол., водночас у Китаї цей показник становив 2822 дол., в США – 6257 дол., Німеччині – 7083 дол. Тобто в Німеччині переробна промисловість у 27 разів є більш продуктивною, ніж в Україні.

У переробній промисловості України у 2017 р. було зайнято 12,4 % працюючих, у США у 2019 р. – 10,7 %, у Німеччині у 2019 р. – 18,9 %. Відповідно, відсоток зайнятих у переробній промисловості (на прикладі Німеччини) безпосередньо впливає на обсяги виробленої продукції даною галуззю.

Таблиця 1 – Показники для оцінки досягнення країною ЦСР 9, на 2021 р.(UNIDO, 2022)

№	Індикатори	Україна	Китай	США	Німеччина
1	Додана вартість промислового виробництва як частка ВВП (%)	11,5 (2020)	27,8 (2020)	10,7 (2020)	17,4 (2020)
2	Виробнича додана вартість на душу населення (вартість у доларах США 2015 року)	258 (2020)	2822 (2020)	6257 (2020)	7083 (2020)
3	Зайнятість у промисловості як частка загальної зайнятості (%)	12,4 (2017)	-	10,7 (2019)	18,9 (2019)
4	Частка малих галузей у загальній доданій вартості промисловості (%)	6,7 (2018)	-	4,8 (2016)	6,3 (2018)
5	Частка дрібних галузей промисловості, що мають позику або кредитну лінію (%)	12,5 (2019)	11,4 (2012)	-	-
6	Викиди вуглекислого газу від спалювання палива (млн. тон)	33,7 (2018)	2603,7 (2018)	411,5 (2018)	83,7 (2018)
7	Викиди вуглекислого газу на одиницю доданої вартості виробництва (кілограми вугл.газу до дол. США 2015 року)	2,83 (2018)	0,67 (2018)	0,18 (2018)	0,13 (2018)
8	Частка доданої вартості виробництва середніх і високих технологій у загальній доданій вартості (%)	26,7 (2018)	41,5 (2018)	47,7 (2018)	61,7 (2018)

Викиди вуглекислого газу при згорянні палива за даними 2018 р. для України становили 33,7 млн. т., для Німеччини – 83,7 млн. т., для США – 411,5 млн. т., для Китаю – 2603,7 млн. т. Викиди вуглекислого газу на одиницю доданої вартості, створеною переробною промисловістю за даними 2018 р. для Німеччини – 0,13 кг, для США – 0,18 кг, для Китаю – 0,67 кг, для України становили 2,83 кг. Такі цифри свідчать про низьку екологічну ефективність виробничих процесів переробної промисловості України, зокрема про втрати палива та використання паливоємних технологій третього технологічного укладу підприємствами країни.

Частка доданої вартості середньо- та високотехнологічних галузей в доданій вартості країни за даними 2018 р. для України становила 26,7 %, Китаю – 41,5 %, США – 47,7 %, Німеччини – 61,7 %. Отже, окреслюється тенденція: чим вища частка доданої вартості середньо- та високотехнологічних галузей в доданій вартості країни, тим меншими є

викиди вуглекислого газу на одиницю доданої вартості, створеною переробною промисловістю.

Щодо динаміки частки доданої вартості, що створена переробною промисловістю, у ВВП країни за 2000-2020 р.р., то чітких тенденцій для обраних країн немає. Наприклад, зниження даного показника у 2009 р. для України, Німеччини та США відбувається на фоні його зростання у Китаї. У порівнянні з 2000 р. у 2020 р. лише Китай демонструє зростання частки доданої вартості, що створена переробною промисловістю, у ВВП країни (1,7 %).

Отже, найрозвинутіші країни світу досягають зростання промислового виробництва достатньо варіативно, що не завжди корелює зі зменшенням впливу на навколишнє середовище.

Список використаних джерел

1. SDG, UNIDO. <https://stat.unido.org/SDG>.

ДОНАТИНГ ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ ПРОТИДІЇ МІЖНАРОДНИМ ЗАГРОЗАМ ТА ВИРІШЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ СУСПІЛЬСТВА

*К.е.н., доцент **Котенко О.О.***

Сумський державний університет, Україна

*Вчитель I категорії **Котенко Ю.Л.***

КУ Сумська гімназія №1, Україна

*Студентка **Жила К.С.***

Сумський державний університет, Україна

Виклики сьогодення, серед яких світові фінансово-економічні кризи, масштабні стихійні лиха, пандемія, загострення соціальних проблем та військові дії, актуалізують питання пошуку шляхів швидкої мобілізації ресурсів для оперативного їх подолання, протидії їм та виходу з них.

Сучасна ситуація в Україні, викликана військовими діями, продемонструвала надзвичайно високий потенціал населення щодо згуртування для протидії раптовим викликам. Одним із проявів такої згуртованості є донатинг. Законодавча база в Україні, зокрема Закон України №5073-VI «Про благодійну діяльність та благодійні організації» від 11.12.2022 року, не встановлює правових основ для трактування поняття «донатинг», регламентуючи при цьому процедуру «публічного збору коштів», під яким прийнято розуміти збір коштів в основному на соціальні цілі.

Разом з тим, діяльність благодійних організацій (в т.ч. міжнародних),